



عربی در آزمون سراسری



خواندن این کتاب، اضطراب و دشواری چند تست ابتدای دفترچه‌ی سوالات آزمون سراسری را در داوطلبان از میان خواهد برد. در این کتاب کم‌حجم، شیوه‌ی پاسخ‌گفتن به تست‌های املا و لغت با تکیه بر ۱- «هم‌ریشه‌ها»، ۲- «ترکیب‌های رایج»، ۳- «جفت‌های املایی» به شکلی «تفہیمی و تحلیلی» آموزش داده شده‌است و مجموعه‌ی کاملی از پرسش‌های چهارگزینه‌ای گردآوری و طراحی شده‌است. بخش لغت این کتاب نیز پر از نکته‌های خاص کنکور است که فقط در این کتاب طرح شده است.

امیر هورفر

عربی

در آزمون سراسری

عربی ۳، عربی ۲ و نکته‌های عربی ۱

تسلط بر درک مطلب و سوالات مفهومی ترجمه

تقویت ترجمه و تأثیر مثبت آن در پاسخ به پرسش‌های قواعد

آموزش تمامی نکات درسی به کمک پرسش‌های چهارگزینه‌ای برگزیده

مجموعه کاملی از تمرینات مشابه با سوالات آزمون‌های سراسری جدید با پاسخ کاملاً متمایز

با ویرایش و افزایش





روزی نشست بر پاره‌سنگی
با انگشتانی گره کرده در زیر چانه‌اش
و خیره نگاهی تا بی‌انتهای

آرام آرام شرارِ وسوسه‌ای در رگ‌هایش دوید
و هُرم قدرتی سترگ، ساق‌های بی‌قرارش را در هم نوردید

ناگاه به پا خاست
و گام در راهی نهاد
بی‌انتهای

- انسان را می‌گویم -

او ناچار رفتن بود و یافتن

شاید به این امید که روزی، بر فراز قلّه‌ی دریافتن، پاتابه وا کند و یله بر چارطاق نیلی چرخ دهد.

تقدیم به شما و همه‌ی آن‌هایی که

برای «یافتن»

راهی جز «دریافتن» نمی‌شناسند.

سرشناسه: هورفر، امیر، ۱۳۵۸
عنوان و نام پدیدآور: عربی در آزمون سراسری عربی ۳، عربی ۲ و نکته‌های عربی ۱ / امیر هورفر
مشخصات نشر: تهران: دریافت، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری: ۳۶۰ ص.؛ ۲۹×۲۲ س.م
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۹۳-۴۷-۲
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع: دانشگاه‌ها و مدارس عالی — ایران — آزمون‌ها
موضوع: زبان عربی — آزمون‌ها و تمرین‌ها (عالی)
موضوع: زبان عربی — راهنمای آموزشی (عالی)
رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۸۸۴۴/۸۸۴۴ LB۲۳۵۳
رده بندی دیویی: ۳۷۸/۱۶۶۴
شماره کتابشناسی ملی: ۳۶۸۰۷۹۵

عنوان کتاب:	عربی در آزمون سراسری
نویسنده:	امیر هورفر
طراح جلد:	مجید اکبری کلی
ناشر:	نشر دریافت
نوبت چاپ:	سوم - ۱۳۹۶
تلفن دفتر نشر:	۰۲۱ - ۸۸۳۹۱۳۷۴ ۰۲۱ - ۸۸۳۹۱۷۸۵
نشانی اینترنتی:	www.Daryaft-Pub.com
نشانی پست الکترونیک:	daryaftpub@gmail.com

حق چاپ و نشر این کتاب متعلق به ناشر بوده و هرگونه کپی یا نقل مطالب بدون اجازه‌ی ناشر بیکرد قانونی دارد.

«به نام پروردگار ایران زمین!»

مقدمه‌ی مؤلف

اول می‌خواستم به مقدمه‌ی رسمی و کلاسیک بنویسم، اما گفتم آگه یه کم خودمونی و دوستانه باشه، بهتره. پس شروع می‌کنم:

دوست خوبم! می‌گن (مشک آن است که خود ببویید ...) اما من می‌خوام یه کم از کتابم تعریف کنم! واقعیت اینه: تستای عربی به نسبت گذشته خیلی تغییر کرده و سبک طرح سؤالامثل گذشته نیست. قبلاً با دیدن چند تا نشونه، جواب خیلی از سؤالام پیدا می‌شد. اما الآن وضع فرق کرده و به قول طراحای محترم، تستای ترکیبی و مفهومی شده و با روش‌های قدیمی و کلیشه‌ای جواب پیدا نمی‌شه. علتش اینه که برای حل یه تست خوب، باید کلی نکته بلد باشی و چند تا مبحثو بدونی، تازه بدون ترجمه هم شاید اصلاً حل نشه. خداییش خیلی سخته ...

برای حل این مشکلاهی بزرگ این کتابو نوشتم و سعی کردم تستایی انتخاب کنم که:

- اولاً: جدید و ترکیبی باشن، یعنی به سبک سؤالای امروزی کنکور

- ثانیاً: درست خوندن متن و ترجمه کردن جمله‌ها رو بهتون یاد بدم

خلاصه بگم بعد از خوندن این کتاب، هم عربی یادمی‌گیری و می‌تونی تست بزنی، هم به ترجمه و درک مطلب مسلط می‌شی.

اما راجع به کتاب:

هر فصل یه درسنامه‌ی کوتاه و کاربردی با چند تا تست خوب آموزشی داره. حتماً با دقت اونا رو یاد بگیر و چندین بار بخون. بعد که دیدی خوب مسلط شدی - تا حدی که بتونی بدون کتاب مثل معلم درسو توضیح بدی - برو تستای تمرینی آخر فصلو حل کن.

توصیه می‌کنم تو همون درسنامه‌ی هر بخش، اول خودت روی تستا فکر کن، بعد راه حل منو ببین. تو حل تستا کلی جمله ترجمه کردم که هم باید لغت یاد بگیری، هم ببینی چطوری از ترجمه تو حل سوالای قواعد استفاده می‌کنم. یادت باشه رمز موفقیت اینه: قبل از حل تست جدید، اشکالای قبلی رو مرور کنی تا همیشه خطاهات جلو چشمت باشه. موقع خوندن کتاب و حل تستا، خودت می‌بینی چطور بهت لغت و ترجمه یاد میدم، از بهترین روش استفاده کردم، ایشالله لذتجو ببری و برای نویسنده کلی دعای خوب کنی!

چندتا فصل که بخونی، به درک مطلب و تحلیل صرفی می‌رسی. اونجا هم لغت یاد می‌گیری، هم دوره‌ی قواعد انجام میشه و بعد مباحث ترکیب جملات و در نهایت بازم درک مطلب و تحلیل صرفی و این‌بار همراه با سؤالای اعراب‌گذاری (تشکیل).

تعداد تست‌های هر فصل، بر اساس اهمیت اون مطالب و سؤالاییه که تو کنکور ازش طرح شده، بنابراین بعضی فصلا تستاش زیاده و بعضیا کم‌تر تست داره. تا یه تست و کامل نفهمیدی، سراغ بعدی نرو و همیشه از مطالب خلاصه‌برداری انجام بده.

مطمئنم با مطالعه‌ی این کتاب به چیزی که می‌خواهی می‌رسی و سعی کن خودتو به درصدهای متوسط و حتی خوب محدود نکنی. همیشه امکانی برای پیشرفت و عالی‌شدنت وجود داره. آرزو دارم به کمک خدا، به همه‌ی هدفات برسی.

«امیر هورفر»

با تشکر از خدای بزرگ و مهربان که هرچه بود و هست از لطف اوست.

با تشکر از خانواده‌ی خوب و صبورم که بهترین هدیه از طرف خداوند است.

با سپاس از نشر دریافت که امکان آشنایی میان من و شما را فراهم آورد.

تعریف نمادهای به‌کاررفته در این کتاب

۱- درس: بیان تعریف‌ها یا مطالب پایه‌ای



۲- نکته: زیرموضوع‌های مربوط به یک موضوع اصلی یا راه‌های میان‌بر



۳- توجه: توضیح نکته‌هایی که با بدفهمی همراهند یا باعث اشتباه می‌شوند



۴- به یاد بسپاریم: بیان موارد پرکاربرد



۵- یادآوری: بیان نکته‌های گفته‌شده یا مطالب سال‌های گذشته
ب بیان ارتباط میان مفهومی جدید و مفهومی قبلی



فهرست

فصل اول: ترجمه، تعریب و مفهوم

- فعل ۲
- فعل امر ۵
- آشنایی با افعال فرعی در زبان عربی ۶
- ضمائر ۷
- آشنایی با موصولات و اسم اشاره و تأثیر آن‌ها در جمله ۱۳
- تأثیر ادوات جازمه و ناصبه در ترجمه‌ی فعل‌ها ۱۶
- جملات شرطیه ۱۹
- روش ساخت جملات حصریه ۲۱
- روش ساخت جملات دارای التزام ۲۲
- کاربردهای اعداد در تست ترجمه ۲۴
- تست‌های مفهوم یا قرابت معنا در عربی ۲۸
- پاسخ تست‌های مفهوم یا قرابت معنا در عربی ۳۳
- تست‌های ترجمه و تعریب ۳۸
- پاسخ تست‌های ترجمه و تعریب ۵۰

فصل دوم: تجزیه (تحلیل صرفی)

- معرب و مبنی - تعداد و جنس اسم ۵۶
- تقسیم‌بندی اسم‌های معرب از نظر حرف آخر ۵۹
- علائم اسم‌های مثنی و جمع ۵۹
- علائم اسم‌های مؤنث ۶۰
- تست‌های تمرینی ۶۱
- پاسخ تست‌های تمرینی ۶۲
- معرفه و نکره ۶۳
- منصرف و غیرمنصرف (ممنوع من الصرف لاینصرف) ۶۶
- تست‌های تمرینی ۶۹
- پاسخ تست‌های تمرینی ۷۲
- جامد و مشتق ۷۴
- تشخیص و ساخت انواع مشتقات ۷۴
- صورت‌های تغییر یافته‌ی مشتقات ۷۸
- تست‌های تمرینی ۷۹
- پاسخ تست‌های تمرینی ۸۱
- اعراب فعل مضارع ۸۳
- انواع حرف (ل - لام) عامل ۸۴
- انواع حرف «لا» بر اساس عامل یا غیرعامل بودن ۸۶
- انواع «من و ما» در زبان عربی ۸۷
- تست‌های تمرینی ۸۹
- پاسخ تست‌های تمرینی ۹۲
- معتل و صحیح ۹۵
- صرف فعل‌های معتل ۹۸

- تست‌های تمرینی ۱۰۵
- پاسخ تست‌های تمرینی ۱۰۸
- تست‌های تمرینی التحليل الصرفيّ و للإعراب ۱۱۱
- پاسخ‌نامه‌ی تست‌های تمرینی التحليل الصرفيّ و للإعراب ۱۱۶

فصل سوم: درک مطلب و تحلیل صرفی

- سراسری ریاضی، ۸۹ ۱۲۱
- پاسخ‌نامه ۱۲۳
- سراسری تجربی، ۸۹ ۱۲۴
- پاسخ‌نامه ۱۲۶
- سراسری انسانی، ۸۹ ۱۲۷
- پاسخ‌نامه ۱۲۹
- سراسری زبان، ۸۹ ۱۳۰
- پاسخ‌نامه ۱۳۲
- سراسری هنر، ۸۹ ۱۳۳
- پاسخ‌نامه ۱۳۵
- سراسری ریاضی، ۹۰ ۱۳۶
- پاسخ‌نامه ۱۳۸
- سراسری تجربی، ۹۰ ۱۳۹
- پاسخ‌نامه ۱۴۱
- سراسری انسانی، ۹۰ ۱۴۲
- پاسخ‌نامه ۱۴۴
- سراسری زبان، ۹۰ ۱۴۵
- پاسخ‌نامه ۱۴۷
- سراسری هنر، ۹۰ ۱۴۸
- پاسخ‌نامه ۱۵۰

فصل چهارم: ترکیب (الإعراب)

- ترکیب جملات فعلیه (فاعل، مفعول به و نایب فاعل) ۱۵۱
- افعال ۲ مفعولی (متعدی بمفعولین) ۱۵۲
- تشخیص فعل مجهول ۱۵۳
- روش‌های ساخت فعل‌های مجهول ۱۵۳
- فاعل و نایب فاعل ۱۵۴
- قانون استفاده از فعل در جملات ۱۵۶
- مفعول به و انواع آن ۱۵۶
- تشخیص نقش موصولات به کمک ترجمه ۱۵۷
- تست‌های تمرینی ۱۶۲
- پاسخ تست‌های تمرینی ۱۶۵
- ترکیب جملات اسمیه ۱۶۹
- ظرف ۱۷۱
- مطابقت خبر و مبتدا ۱۷۴
- تست‌های تمرینی ۱۷۷
- پاسخ تست‌های تمرینی ۱۷۹
- وصف و اضافه ۱۸۱
- صفت (نعت) و انواع آن ۱۸۳

۱۸۹ تست‌های تمرینی	•
۱۹۲ پاسخ تست‌های تمرینی	•
۱۹۵ انواع اعراب	•
۱۹۵ کلمات دارای اعراب فرعی	•
۲۰۲ تست‌های تمرینی	•
۲۰۶ پاسخ تست‌های تمرینی	•
۲۰۹ اعداد	•
۲۱۳ تست‌های تمرینی	•
۲۱۴ پاسخ تست‌های تمرینی	•
۲۱۵ معلوم و مجهول	•
۲۱۶ تبدیل جملات معلوم به مجهول	•
۲۲۰ تست‌های تمرینی	•
۲۲۳ پاسخ تست‌های تمرینی	•
۲۲۶ نواسخ مبتدا و خبر	•
۲۳۲ تست‌های تمرینی	•
۲۳۴ پاسخ تست‌های تمرینی	•

فصل پنجم: منصوبات

۲۳۷ مفاعیل	•
۲۴۰ انواع مفعول مطلق و نکات آن‌ها	•
۲۴۳ تست‌های تمرینی	•
۲۴۷ پاسخ تست‌های تمرینی	•
۲۵۰ حال	•
۲۵۳ انواع حرف «واو» در زبان عربی	•
۲۵۵ تست‌های تمرینی	•
۲۵۷ پاسخ تست‌های تمرینی	•
۲۵۹ تمییز	•
۲۶۳ تست‌های تمرینی	•
۲۶۶ پاسخ تست‌های تمرینی	•
۲۶۹ مستثنی	•
۲۷۲ تست‌های تمرینی	•
۲۷۴ پاسخ تست‌های تمرینی	•
۲۷۷ منادا	•
۲۸۱ تست‌های تمرینی	•
۲۸۳ پاسخ تست‌های تمرینی	•
۲۸۵ تشکیل (اعراب‌گذاری)	•
۲۸۷ تست‌های تمرینی	•
۲۸۸ پاسخ تست‌های تمرینی	•

فصل ششم: درک مطلب، تحلیل صرف و تشکیل

۲۹۱ سراسری ریاضی، ۹۱	•
۲۹۳ پاسخ‌نامه‌ی تشریحی	•
۲۹۵ سراسری تجربی، ۹۱	•
۲۹۷ پاسخ‌نامه‌ی تشریحی	•

۲۹۹	سراسری انسانی، ۹۱	•
۳۰۱	پاسخ‌نامه‌ی تشریحی	•
۳۰۳	سراسری زبان: ۹۱	•
۳۰۵	پاسخ‌نامه‌ی تشریحی	•
۳۰۷	سراسری هنر، ۹۱	•
۳۰۹	پاسخ‌نامه‌ی تشریحی	•
۳۱۱	سراسری ریاضی، ۹۲	•
۳۱۳	پاسخ‌نامه‌ی تشریحی	•
۳۱۵	سراسری تجربی: ۹۲	•
۳۱۷	پاسخ‌نامه‌ی تشریحی	•
۳۱۹	سراسری انسانی، ۹۲	•
۳۲۱	پاسخ‌نامه‌ی تشریحی	•
۳۲۳	سراسری زبان: ۹۲	•
۳۲۵	پاسخ‌نامه‌ی تشریحی	•
۳۲۷	سراسری هنر، ۹۲	•
۳۲۹	پاسخ‌نامه‌ی تشریحی	•
۳۳۱	سراسری ریاضی، ۹۳	•
۳۳۳	پاسخ‌نامه‌ی تشریحی	•
۳۳۵	سراسری تجربی: ۹۳	•
۳۳۷	پاسخ‌نامه‌ی تشریحی	•
۳۳۹	سراسری انسانی، ۹۳	•
۳۴۱	پاسخ‌نامه‌ی تشریحی	•
۳۴۳	سراسری زبان: ۹۳	•
۳۴۵	پاسخ‌نامه‌ی تشریحی	•
۳۴۷	سراسری هنر، ۹۳	•
۳۴۹	پاسخ‌نامه‌ی تشریحی	•
۳۵۱	سراسری ریاضی، ۹۴	•
۳۵۵	پاسخ‌نامه‌ی تشریحی	•
۳۵۸	سراسری تجربی: ۹۴	•
۳۶۲	پاسخ‌نامه‌ی تشریحی	•
۳۶۵	سراسری انسانی، ۹۴	•
۳۷۰	پاسخ‌نامه‌ی تشریحی	•
۳۷۳	سراسری زبان: ۹۴	•
۳۷۷	پاسخ‌نامه‌ی تشریحی	•
۳۸۰	سراسری هنر، ۹۴	•
۳۸۴	پاسخ‌نامه‌ی تشریحی	•

فصل اول

ترجمه، تعریب و مفهوم

همان‌طور که می‌دانیم تست‌های ترجمه و تعریب قسمت عمده‌ای از سؤالات آزمون‌ها را شامل می‌شوند. بنابراین داشتن تسلط در این مبحث علاوه بر بالابردن درصد، اعتماد به نفس خوبی به دانش‌آموزان در حل سایر تست‌های عربی می‌دهد. شاید اولین راه‌حلی که در حل تست ترجمه به ذهن می‌رسد، حفظ کردن لغات کتاب‌های درسی باشد. کاری بسیار سخت و وقت‌گیر که اکثر دانش‌آموزان از آن دل‌خوشی ندارند.

خوش‌بختانه اکثر تست‌های ترجمه، بدون داشتن تسلط چندان بر لغات نیز قابل‌حل می‌باشند که در این بخش به پاره‌ای از این روش‌ها می‌پردازیم. تجربه نشان داده که در برخورد با سؤالات ترجمه، بهتر است به اولویت‌های زیر توجه کنیم:

(۱) فعل:

- افعال اصلی (ماضی، مضارع، امر) و فرعی (ماضی بعید، ماضی استمراری، آینده و ...)

- صیغه‌ی فعل‌ها (غایب، مخاطب و متکلم)

- تأثیر ادوات جازمه و ناصبه در ترجمه

- معلوم و مجهول بودن فعل

(۲) ضمائر، موصول‌ها و اسم‌های اشاره

(۳) جمع‌ها و مفردها

(۴) دقت در نقش کلمات در جمله

(۵) آشنایی با لغات و اصطلاحات

همان‌طور که می‌بینید واژگان و لغت در اولویت آخر قرار دارند، بنابراین اگر از دانش‌آموزانی هستید که در این زمینه با مشکل مواجهید، خیلی نگران نباشید. هم‌چنین در این کتاب سعی کرده‌ایم که به روش‌های گوناگون دایره‌ی لغات شما را افزایش داده و قدرت بیش‌تری در حل تست‌های ترجمه بدهیم. اینک موارد فوق را در حدی که برای تست‌های ترجمه کفایت کند، بررسی کرده و سایر موارد جزئی را در بخش تجزیه (تحلیل صرفی) خواهیم گفت.



فعل

در زبان عربی، افعال اصلی عبارتند از: ماضی (گذشته)، مضارع (حال) و امر. سایر زمان‌ها به وسیله‌ی اضافه شدن برخی حروف بر سر ماضی و مضارع ساخته می‌شود که به آن‌ها افعال فرعی می‌گویند. مانند: ماضی نقلی، ماضی بعید، آینده و ...

هر فعل دارای ۱۴ صیغه می‌باشد که به کمک شناسه (ضمیر متصل مرفوع) به راحتی قابل تشخیص است. در جدول‌های زیر صرف فعل‌های ماضی و مضارع ثلاثی مجرد، روش ترجمه‌ی هر فعل و ضمائر فاعلی آن‌ها (شناسه‌های صرف فعل) دیده می‌شوند.

- صرف فعل ماضی در ثلاثی مجرد:

رقم	صیغه	ماضی	مثال	ضمیر فاعلی	ترجمه
۱	لِلغَائِبِ	فَعَلَ	نَصَرَ	هو (مستتر)	یاری کرد (۱ مرد)
۲	لِلغَائِبَيْنِ	فَعَلَا	نَصَرَا	ا	یاری کردند (۲ مرد)
۳	لِلغَائِبِينَ	فَعَلُوا	نَصَرُوا	و	یاری کردند (جمع)
۴	لِلغَائِبَةِ	فَعَلَتْ	نَصَرَتْ	هی (مستتر)	یاری کرد (۱ زن)
۵	لِلغَائِبَتَيْنِ	فَعَلْتَا	نَصَرْتَا	ا	یاری کردند (۲ زن)
۶	لِلغَائِبَاتِ	فَعَلْنَ	نَصَرْنَ	ن	یاری کردند (جمع)
۷	لِلْمَخَاطَبِ	فَعَلْتَ	نَصَرْتَ	ت	یاری کردی (تو ۱ مرد)
۸	لِلْمَخَاطِبَيْنِ	فَعَلْتُمَا	نَصَرْتُمَا	تما	یاری کردید (شما ۲ مرد)
۹	لِلْمَخَاطِبِينَ	فَعَلْتُمْ	نَصَرْتُمْ	تم	یاری کردید (شما چند مرد)
۱۰	لِلْمَخَاطِبَةِ	فَعَلْتِ	نَصَرْتِ	تِ	یاری کردی (تو ۱ زن)
۱۱	لِلْمَخَاطِبَتَيْنِ	فَعَلْتُمَا	نَصَرْتُمَا	تما	یاری کردید (شما ۲ زن)
۱۲	لِلْمَخَاطِبَاتِ	فَعَلْتُنَّ	نَصَرْتُنَّ	تنَّ	یاری کردید (شما چند زن)
۱۳	متکلم وحده	فَعَلْتُ	نَصَرْتُ	تُ	یاری کردم
۱۴	متکلم مع الغير	فَعَلْنَا	نَصَرْنَا	نا	یاری کردیم

در صیغه‌های ۴ و ۵ ماضی (ت) نشانه‌ی مؤنث بودن است و ضمیر فاعلی نمی‌باشد.



- صرف فعل مضارع در ثلاثی مجرد:

رقم	صیغه	مضارع	مثال	ضمیر فاعلی	ترجمه
۱	لِلغَائِبِ	يَفْعَلُ	يَنْصُرُ	هو (مستتر)	یاری می‌کند (۱ مرد)
۲	لِلغَائِبِينَ	يَفْعَلَانِ	يَنْصُرَانِ	ا	یاری می‌کنند (۲ مرد)
۳	لِلغَائِبِينَ	يَفْعَلُونَ	يَنْصُرُونَ	و	یاری می‌کنند (جمع)
۴	لِلغَائِبَةِ	تَفْعَلُ	تَنْصُرُ	هی (مستتر)	یاری می‌کند (۱ زن)
۵	لِلغَائِبَتَيْنِ	تَفْعَلَانِ	تَنْصُرَانِ	ا	یاری می‌کنند (۲ زن)
۶	لِلغَائِبَاتِ	يَفْعَلْنَ	يَنْصُرْنَ	ن	یاری می‌کنند (جمع)
۷	لِلْمَخَاطَبِ	تَفْعَلُ	تَنْصُرُ	أنت (مستتر)	یاری می‌کنی (تو ۱ مرد)
۸	لِلْمَخَاطِبَيْنِ	تَفْعَلَانِ	تَنْصُرَانِ	ا	یاری می‌کنید (شما ۲ مرد)
۹	لِلْمَخَاطِبِينَ	تَفْعَلُونَ	تَنْصُرُونَ	و	یاری می‌کنید (شما چند مرد)
۱۰	لِلْمَخَاطِبَةِ	تَفْعَلِينَ	تَنْصُرِينَ	ی	یاری می‌کنی (تو ۱ زن)
۱۱	لِلْمَخَاطِبَتَيْنِ	تَفْعَلَانِ	تَنْصُرَانِ	ا	یاری می‌کنید (شما ۲ زن)
۱۲	لِلْمَخَاطِبَاتِ	تَفْعَلْنَ	تَنْصُرْنَ	ن	یاری می‌کنید (شما چند زن)
۱۳	متکلم وحده	أَفْعَلُ	أَنْصُرُ	أنا (مستتر)	یاری می‌کنم
۱۴	متکلم مع الغير	نَفْعَلُ	نَنْصُرُ	نحن (مستتر)	یاری می‌کنیم

- در فعل‌های مضارع، نون آخر فعل، ضمیر فاعلی نمی‌باشد، مگر در صیغه‌های جمع مؤنث (۶ و ۱۲).



- فعلی که اولین صیغه‌ی ماضی آن فقط از ۳ حرف اصلی تشکیل شده و فاقد حروف زائد باشد، ثلاثی مجرد نامیده می‌شود.

- مضارع فعل‌های ثلاثی مجرد بر ۳ وزن زیر دیده می‌شود که جهت تشخیص آن‌ها به حرکت عین‌الفعل که در مقابل فعل ماضی نوشته می‌شود، باید توجه شود.

(۱) يَفْعَلُ؛ مانند: ذَهَبَ (-) ← يَذْهَبُ

(۲) يَفْعِلُ؛ مانند: جَلَسَ (-) ← يَجْلِسُ

(۳) يَفْعَلُ؛ مانند: نَصَرَ (-) ← يَنْصُرُ

- اگر اولین صیغه‌ی فعل ماضی علاوه بر ۳ حرف اصلی دارای یک یا چند حرف زائد باشد، ثلاثی مزید نامیده می‌شود.



از مهم‌ترین ویژگی‌های فعل‌های ثلاثی مزید آن است که ماضی، مضارع، مصدر و امر حاضر آن‌ها در کنار هم و در جدول باب‌ها به راحتی پیدا می‌شوند، اما در ثلاثی مجرد، این امر سماعی است و باید به کمک لغت‌نامه یا شنیدن از استاد به آن‌ها پی ببریم.

- باب‌های ثلاثی مزید:

حروف زائد	امر حاضر	مصدر	مضارع	ماضی	
أ	أَفْعِلْ أَخْرِجْ	إفْعال إخراج	يُفْعِلُ يُخْرِجُ	أَفْعَلَّ أَخْرَجَ	(۱) باب افعال
تکرار عین الفعل	فَعَّلْ عَلَّمَ	تفعیل تعلیم	يُفَعِّلُ يُعَلِّمُ	فَعَّلَ عَلَّمَ	(۲) باب تفعیل
ت و ا	تَفَاعَلْ تَنَاطَرْ	تَفَاعَلْ تَنَاطَرْ	يَتَفَاعَلُ يَتَنَاطَرُ	تَفَاعَلَ تَنَاطَرَ	(۳) باب تفاعل
ا	فَاعِلْ جَاهِدْ	مُفَاعَلَةٌ (فِعال) مُجَاهِدَةٌ (جِهَاد)	يُفَاعِلُ يُجَاهِدُ	فَاعَلَ جَاهَدَ	(۴) باب مفاعلة
إ و ن	إِنْفَعِلْ إِنكسِرْ	إنفعال إنكسار	يَنْفَعِلُ يَنْكسِرُ	إِنْفَعَلَ إِنكسَرَ	(۵) باب انفعال
إ و ت	إِفْتَعِلْ إِجْتَهِدْ	إفتعال إجتهداد	يَفْتَعِلُ يَجْتَهِدُ	إِفْتَعَلَ إِجْتَهَدَ	(۶) باب افتعال
ت و تکرار عین الفعل	تَفَعَّلْ تَشَكَرْ	تَفَعَّلْ تَشَكَرْ	يَتَفَعَّلُ يَتَشَكَرُ	تَفَعَّلَ تَشَكَرَ	(۷) باب تَفَعَّلْ
إ، س و ت	إِسْتَفْعِلْ إِسْتَغْفِرْ	إستفعال إستغفار	يَسْتَفْعِلُ يَسْتَغْفِرُ	إِسْتَفْعَلَ إِسْتَغْفَرَ	(۸) باب استفعال

جهت پیدا کردن حروف زائد به اولین صیغه‌ی ماضی هر باب مراجعه می‌شود.



مثال: تُجَاهِدُونَ ← صیغه‌ی ۱ ماضی ← جَاهِدَ ← حروف اصلی: ج ه د؛ حروف زائد: ا



فعل امر

فعل امر به دو روش ساخته می‌شود:

۱) در صیغه‌های غایب و متکلم؛ فعل را به وسیله‌ی حرف (ل) مجزوم کرده و در ترجمه از کلمه‌ی باید استفاده می‌کنیم.

طریقه‌ی مجزوم کردن مضارع: حرف نون از آخر فعل حذف می‌شود. به جز در صیغه‌های ۶ و ۱۲. در سایر صیغه‌ها، حرکت حرف آخر به ساکن تغییر می‌کند. در مثال‌های زیر ساخت امر غایب و متکلم و نحوه‌ی مجزوم شدن مضارع دیده می‌شود:

باید بنویسد (۱ مرد)	۱- یَكْتُبُ ← لِيَكْتُبْ
باید بنویسند (۲ مرد)	۲- يَكْتُبَانِ ← لِيَكْتُبَا
باید بنویسند (جمع مذکر)	۳- يَكْتُبُونَ ← لِيَكْتُبُوا
باید بنویسد (۱ زن)	۴- تَكْتُبُ ← لِيَتَكْتُبْ
باید بنویسند (۲ زن)	۵- تَكْتُبَانِ ← لِيَتَكْتُبَا
باید بنویسند (جمع مؤنث)	۶- يَكْتُبْنَ ← لِيَكْتُبْنَ
باید بنویسم (متکلم وحده)	۱۳- أَكْتُبُ ← لِأَكْتُبْ
باید بنویسیم (متکلم مع‌الغیر)	۱۴- نَكْتُبُ ← لِنَكْتُبْ

۲) **امر حاضر (مخاطب):** فعل را مجزوم کرده و حرف اول فعل را حذف می‌کنیم. در صورتی که به راحتی خوانده‌شود، خودش فعل امر است و نیاز به همزه‌ی امر ندارد. مانند:

تُسَاعِدُ ← امر حاضر سَاعِدُ - تَتَقَرَّبُ ← امر حاضر تَقَرَّبُ

و اگر به راحتی خوانده‌نشود (فعل با حرکت ساکن آغاز شود)، بر سر فعل، همزه‌ی امر اضافه می‌کنیم که حرکت آن بر اساس جدول زیر مشخص می‌شود:

مثال	حرکت همزه‌ی امر	حرکت عین‌الفعل
تَكْتُبُ ← أَكْتُبُ	ـُـ	ـُـ
تَجْلِسُ ← اجْلِسْ	ـِـ	ـِـ
تَذْهَبُ ← اذْهَبْ	ـِـ	ـِـ
تُكْرِمُ ← اكْرِمْ	ـِـ	در باب افعال

صرف یک نمونه امر حاضر و ضمیر فاعلی آن:

۱۲ أَكْتُبْنَ	۱۱ أَكْتُبَا	۱۰ أَكْتُبِي	۹ أَكْتُبُوا	۸ أَكْتُبَا	۷ أَكْتُبْ
ضمیر (ن)	ضمیر (ا)	ضمیر (ی)	ضمیر (و)	ضمیر (ا)	فاعل: أنت مستتر



آشنایی با افعال فرعی در زبان عربی

مثال	ساختار در زبان عربی	معادل فارسی	رقم
ما ذهبَ - نرفت	ما (نافیه یا حرفیه) + فعل ماضی	ماضی منفی	۱
لا یذهبُ = نمی‌رود	لا (نفی) + فعل مضارع بدون تغییر	مضارع منفی	۲
قد ذهبَ = رفته‌است	حرف (قد) + ماضی	ماضی نقلی	۳
کانَ قد ذهبَ = رفته‌بود	صیغه‌ی مناسب از فعل کان + (قد) + ماضی	ماضی بعید	۴
کانَ یذهبُ = می‌رفت	صیغه‌ی مناسب از فعل کان + مضارع	ماضی استمراری	۵
سیذهبُ یا سوفَ یذهبُ = خواهدرفت	(س) یا (سوف) + مضارع	آینده (مستقبل)	۶

چند نکته‌ی مهم در ترجمه‌ی فعل‌ها:



- در ماضی بعید استفاده از حرف (قد) اختیاری است.

- از مای (نافیه) در منفی کردن فعل مضارع نیز به‌ندرت استفاده می‌شود.

- ما تدری نفسٌ ماذا تکسبُ غداً: کسی نمی‌داند فردا چه چیزی کسب می‌کند.
نافیه

- ماضی نقلی و ماضی ساده را می‌توان به‌جای هم نیز معنا کرد، زیرا از نظر ترجمه بسیار به هم نزدیک هستند.

- أرادَ اللهُ من عباده: خدا از بندگانش خواست (خواسته‌است)
فعل ماضی

- در ساخت ماضی بعید و ماضی استمراری فعل (کان) متناسب با شخص مورد نظر صرف می‌گردد.

- كانت الطالبة تکتبُ دروسها: دانش‌آموز درس‌هایش را می‌نوشت.

صرف فعل کان:

- غایب:

(۱) کان (۲) کانا (۳) کانوا (۴) کانت (۵) کانتا (۶) کُنَّ

- مخاطب:

(۷) کُنْتَ (۸) کُنْتما (۹) کُنْتِم (۱۰) کُنْتِ (۱۱) کُنْتِما (۱۲) کُنْتِنَّ

- متکلم وحده و مع الغير:

(۱۳) کُنْتُ (۱۴) کُنَّا



- فعل مستقبلی که به وسیله‌ی (س) ساخته می‌شود، به آینده‌ی نزدیک اشاره می‌کند. بنابراین برخی از مترجمان

از عبارت (به‌زودی) در معنا استفاده می‌کنند.

- سيجعلُ اللهُ بعدَ عُسْرِ یُسراً: به‌زودی خداوند پس از سختی، آسانی قرار خواهد داد.



ضمایر

در زبان عربی ۴ نوع ضمیر وجود دارد که با توجه به نامی که بر آنها گذاشته شده، می‌توان به نقش‌هایی که در جمله می‌پذیرند، پی برد. به‌عنوان مثال: ضمائر منفصل مرفوع ضمائری هستند که به کلمه‌ای نمی‌چسبند و نقش‌های مرفوع از قبیل: مبتدا، فاعل یا نایب فاعل را می‌پذیرند.

- انواع ضمائر:

- ۱- ضمائر منفصل مرفوع: هو، هما،، أنا و نحن
- ۲- ضمائر متصل منصوب، مجرور، ه، هما،، ی و نا
- ۳- ضمائر منفصل منصوب: إِيَّاهُ، إِيَّاهُمَا،، إِيَّانَا
- ۴- ضمائر متصل مرفوع (شناسه‌ها): این ضمائر جزئی از یک فعل هستند و در هنگام صرف فعل مشاهده می‌شوند و نقش‌شان فاعل از نوع ضمیر بارز می‌باشد. ضَرَبَا: ضمیر (ا)، يَضْرِبَانِ: ضمیر (ا)

تکات مربوط به ضمائر:

- ضمائر متصل به اسم، مضاف‌الیه و محلاً مجرور می‌باشند.



- کتاب + ه: کتابه: کتابش: کتاب او، کتاب خود

مضاف‌الیه محلاً مجرور

«خود و خویش» در زبان فارسی به ضمائر مشترک معروفند و برای هر شخصی می‌توانند استفاده شوند.



- خُذُوا كِتَابَكُمْ: کتابتان (کتاب خود) را بردارید.

مضاف‌الیه

- ضمائر متصل به فعل، مفعول‌به و محلاً منصوب می‌باشند.



- شاهدتُ + کم: شاهدتُکم (شما را دیدم)

مفعول‌به محلاً منصوب

- اگر بخواهیم ضمیر متصل (ی) را به فعل اضافه کنیم، میانشان حرف نون وقایه قرار می‌گیرد.

- أكرَمَ + ضمیر متصل (ی): أكرَمَنِي (مرا گرامی داشت)

مفعول‌به

نون وقایه

- ضمائر منفصل منصوب غالباً در نقش مفعول‌به دیده می‌شوند.

- إِيَّاكَ نَعْبُدُ: تنها تو را می‌پرستیم.

فعل و فاعل ضمیر (نحن) مستتر

مفعول‌به